

כרשת

ויגש

עם אונקלוס ורש"י

פרשת ויגש

יְהוָה וַיִּגֹּשׁ אֱלֹהֵי יִהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי

אֲדֹנָי יִדְבָּר נָא עֲבֹדְךָ דָּבָר

בְּאֲזָנַי אֲדֹנָי וְאֵל יִחַר אַפְּךָ

בְּעֲבֹדְךָ כִּי כִמּוֹךָ כְּפָרְעָה׃

וַיִּקְרַב לִוְתֶּהּ יִהוּדָה וַאֲמַר בְּבָעוּ רַבּוֹנִי

יִמְלֹל כְּעֵן עֲבָדְךָ פֶּתַגְמָא קָדָם רַבּוֹנִי
וְלֹא יִתְקַף רוּגְזְךָ בְּעֲבָדְךָ אֲרִי כְּפָרְעָה
כֵּן אֶתְּ:

ויגש אליו. דבר באזני אדני. יכנסו דברי
באזניך: ואל יחר אפך. מכאן אתה למד
שדבר אליו קשות: כי כמוד כפרעה.
חשוב אתה בעיני כמלך, זהו פשוטו,
ומדרשו. סופך ללקות עליו בצרעת, כמו
שלקה פרעה על ידי זקנתי שרה, על
לילה אחת שעכבה. דבר אחר, מה פרעה

גִּזְרֹר וְאֵינּוּ מִקִּיִּים, מִבְּטִיחַ וְאֵינּוּ עוֹשֶׂה, אֵף
אֶתְּהָ כֵּן, וְכִי זֶה הִיא שִׁימַת עֵינַי, שְׁאִמְרַת
לְשׁוֹם עֵינֶךָ עָלָיו. דְּבַר אַחֵר כִּי כַּמוֹד
כַּפְרָעָה, אִם תִּקְנִיטָנִי, אֶהְרֹג אוֹתְךָ וְאֶת
אֲדוֹנֶיךָ:

יְיָ אֲדֹנָי שְׂאֵל אֶת עֲבָדָיו
לֵאמֹר הֲיֵשׁ לָכֶם אָב אוֹ אֶחָ:
רַבּוֹנִי שְׂאֵל יְיָ עֲבָדָיו לְמִימָר הָאֵת
לְכוֹן אֲבָא אוֹ אֶחָ:

אֲדֹנִי שְׂאֵל אֶת עֲבָדָיו. מִתְחַלָּה בְּעֻלְיָלָה

באת עלינו, למה היה לך לשאול כל אלה,

בתך היינו מבקשים, או אחותנו אתה

מבקש, ואף על פי כן ונאמר אל אדוני, לא

בחדנו ממך דבר:

כִּוְנֵאמֹר אֶל אֲדֹנָי יֵשׁ לָנוּ אָב

זָקֵן וְיֶלֶד זָקֵנִים קָטָן וְאֶחָיו

מֵת וַיָּתֵר הוּא לְבָדּוֹ לְאִמּוֹ

וְאָבִיו אֶהְיֶה:

וַאֲמַרְנָא לְרַבּוֹנִי אֵית לָנָא אָבָא סָבָא

וְבַר סִיבְתִּין זְעִיר וְאֶחָוְהִי מִית

וְאַשְׁתָּאֵר הוּא בְּלִחְדוּהִי לְאַמָּה וְאַבוּהִי

רְחִים לָהּ:

וְאַחִיו מֵת. מִפְּנֵי הִירָאָה הִיא מוֹצִיָּא דְּבַר

שֶׁקֶר מִפִּיו, אִמֵּר, אִם אֹמֵר לוֹ שֶׁהוּא

קַיִים, יֹאמֵר הִבִּיֵּאֵהוּ אֵצֶלִי: לְבַדּוֹ לְאִמּוֹ.

מֵאוֹתוֹ הָאֵם אֵין לוֹ עוֹד אַח:

כֹּא וְתֹאמַר אֵל עֲבָדֶיךָ הוֹרְדָּהוּ

אֵלַי וְאַשְׁיֵמָּה עֵינַי עָלָיו:

וְאִמְרָתָ לְעֲבָדֶיךָ אֲחִיתוּהִי לְוָתִי וְאַשְׁוִי

עֵינַי עָלֶיהֶם:

כב וַנֹּאמֶר אֶל אֲדֹנָי לֹא יוּכַל

הַנֶּעַר לְעֶזֶב אֶת אָבִיו וְעֶזֶב

אֶת אָבִיו וּמָתָּ:

וַאֲמַרְנָא לְרַבּוֹנִי לֹא יְכֹל עוֹלִימָא

לְמַשְׁבֵּק יֵת אַבּוּהִי וְאִם יִשְׁבּוֹק יֵת

אַבּוּהִי וּמִיתָ:

ועזב את אביו ומת. אם יעזוב את אביו,

דואגים אנו שמא ימות בדרך, שהרי אמו

בדרך מתה:

כג וַתֹּאמֶר אֵל עֲבָדֶיךָ אִם לֹא

יֵרֵד אֲחֵיכֶם הַקָּטָן אֶתְכֶם לֹא

תִּסְפּוּן לִרְאוֹת פָּנַי:

וַאֲמַרְתָּ לְעֲבָדֶיךָ אִם לֹא יֵחֹת אֲחֻכּוֹן

זַעֲיֶרָא עֲמֻכּוֹן לֹא תוֹסְפּוּן לְמַחְזִי אִפִּי:

כד וַיְהִי כִּי עָלִינוּ אֵל עֲבָדֶיךָ

אָבִי וַנִּגַּד לוֹ אֶת דְּבָרֵי אֲדֹנָי:

וַהֲוֶה כִּד סְלִיקָנָא לְעֲבָדֶיךָ אֲבָא וַחֲוִינָא

לֵה יְת פִּתְגָמֵי רַבּוֹנֵי:

כה וַיֹּאמֶר אֲבִינוּ שִׁבּו שְׂבָרוּ

לָנוּ מִעַט אֲכֹל:

וַאֲמַר אֲבוֹנָא תּוּבוּ זְבוּנוּ לָנָא זְעִיר

עִיבוּרָא:

כו וַנֹּאמֶר לֹא נוֹכַל לְרִדֹת אִם

יֵשׁ אֲחֵינוּ הַקָּטָן אֶתֵּנוּ וַיִּרְדְּנוּ

כז כִּי לֹא נוֹכַל לְרַאֲוֹת פָּנֵי

הָאֵישׁ וְאֲחֵינוּ הַקָּטָן אֵינָנו

אֶתֵּנוּ:

וַאֲמַרְנָא לָא נְכוּל לְמִיחָת אִם אִית

אַחוּנָא זַעֲיָרָא עֲמָנָא וְנַחוּת אַרִי לָא

נְכוּל לְמַחְזִי אִפִּי גִבְרָא וַאֲחוּנָא זַעֲיָרָא

לִיתוּהִי עֲמָנָא:

כּוּ וַיֹּאמֶר עֲבַדְךָ אָבִי אֱלִינוּ

אַתֶּם יַדְעֶתֶם כִּי שְׁנַיִם יְלָדָה

לִי אִשְׁתִּי:

וַאֲמַר עֲבַדְךָ אָבִא לָנָא אַתּוּן יַדְעֶתוּן

אַרִי תַרִין יְלִידַת לִי אֶתְתִּי:

כח וַיֵּצֵא הָאֶחָד מֵאֶתִי וְאָמַר

אַךְ טָרַף טָרַף וְלֹא רָאִיתִיו עַד

הַנֶּה:

וַנִּפֶּק חַד מִלּוֹתֵי וְאִמְרִית בְּרַם מִקְטֹל

קִטִּיל וְלֹא חֲזִיתָה עַד כְּעַן:

כט וְלִקְחֹתֶם גַּם אֶת זֶה מֵעַם

פָּנִי וְקִנְיָהוּ אָסוֹן וְחֹרְדוֹתֶם אֶת

עֲשִׂיבָתִי בִּרְעָה שְׂאֵלָה:

וְתִדְבְּרוּן אַף יֵת דִּין מִן קִדְמִי וַיַּעֲרַעֲנָה

מוֹתָא וְתַחֲתוֹן יֵת שְׁבִתִּי בְּבִישָׁתָא
לְשֹׂאול:

וקרהו אסון. שהשטן מקטרג בשעת
הסכנה: והורדתם את שיבתי וגו'. עכשיו
כשהוא אצלי, אני מתנחם בו על אמו ועל
אחיו, ואם ימות זה, דומה עלי ששלתן
מתו ביום אחד:

לְוַעֲתָה כְּבֹאִי אֶל עַבְדְּךָ אָבִי
וְהַנֶּעַר אֵינְנוּ אֶתְנוּ וְנַפְשׁוֹ
קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ:

וְכַעַן כְּמִיתִי לֹות עַבְדְּךָ אֲבֹא וְעוֹלִימָא

לִיתוּהִי עַמָּנָא וְנַפְשָׁה חֲבִיבָא לָהּ

כַּנְפֵּשָׁה:

לֹא שְׁנִי וְהִיָּה כְּרֹאוֹתוֹ כִּי

אֵין חַנְעֵר וְכֵּת וְחֹרִידוֹ

עַבְדֶּיךָ אֶת שִׁיבַת עַבְדֶּיךָ

אֲבִינוֹ בִּגְלוֹן שְׂאֵלָה:

וַיְהִי כֹד יַחְזִי אֲרִי לֵית עוֹלִימָא וּמִית

וַיַּחְתּוּן עֲבָדֶיךָ יְת שִׁיבַת עֲבָדֶךָ אֲבוֹנָא

בְּדוֹנָא לְשָׂאוֹל:

וְהִיָּה כְּרֹאוֹתוֹ כִּי אֵין הַנֶּעַר וּמַת. אֲבִיו

מִצָּרְתּוֹ:

לֵב כִּי עֲבָדֶךָ עָרַב אֶת הַנֶּעַר

מֵעַם אֲבִי לְאֹמֹר אִם לֹא

אֲבִיָּאֲנוּ אֵלֶיךָ וְחָטְאֲתִי לְאֲבִי

כָּל הַיָּמִים:

אֲרִי עֲבָדְךָ מֵעֶרֶב בְּעוֹלִימָא מִן אַבָּא
לְמִימָר אִם לֹא אֵיתְנָה לְוֹתְךָ וְאַהִי חֲטִי
לְאַבָּא כָּל יוֹמֵיָא:

כי עבדך ערב את הנער. ואם תאמר למה
אני נכנס לתגר יותר משאר אחי, הם כולם
מבחוץ, ואני נתקשרתי בקשר חזק להיות
מנודה בב' עולמות:

לג' וְעַתָּה יֵשֵׁב נָא עֲבָדְךָ תַּחַת
הַנַּעַר עָבֹד לְאֲדֹנָי וְהַנַּעַר יַעֲלֶה
עִם אֲחָיו:

וְכַעַן יִתֵּב כְּעַן עֲבָדְךָ תַּחֲתֵּי עוֹלִימָא
עֲבָדָא לְרַבּוֹנִי וְעוֹלִימָא יִסֵּק עִם
אַחֵיהִי:

יֵשֵׁב נָא עֲבָדְךָ וְגו'. לְכֹל דְּבַר אֲנִי מַעֲוֹלָה
מִמֶּנּוּ, לְגַבּוּרָה וּלְמַלְחָמָה וּלְשִׁמְשׁוֹ:

לִדְ כִּי אֵיךְ אֶעֱלֶה אֶל אָבִי
וְהִנֵּנִי אֵינֶנּוּ אֶתִּי כֵּן אֶרְאֶה
בְּרַע אֲשֶׁר יִמָּצֵא אֶת אָבִי:

אֲרִי אֶכְדִּין אֶסֶק לֹת אֲבָא וְעוֹלִימָא

לִיתְּוָהִי עַמִּי דְלָמָּא אַחֲזִי בְּבִישׁוֹ דִּי

יִשְׁכַּח יְת אֲבָא:

בראשית פרק-מה

א וְלֹא יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל

הַנֶּצְבִּים עָלָיו וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ

כָּל אִישׁ מֵעָלָיו וְלֹא עָמַד אִישׁ

אֹתוֹ בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל אֶחָיו:

וְלֹא יָכִיל יוֹסֵף לְאַתְחַסְנָא לְכָל דְּקִימִין

עָלָוְהִי וַיִּקְרָא אֶפִּיקוּ כָּל אֲנָשׁ מֵעָלָיו

וְלֹא קָם אִישׁ עִמָּה כִּד אֶתִּידַע יוֹסֵף
לֹת אַחֻהִי:

וְלֹא יָכוֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנִּצְבִּים.
לֹא הִיָּה יָכוֹל לְסָבוֹל שִׁיְהִיו מִצָּרִים נִצְבִּים
עָלָיו וְשׁוֹמְעִין שְׂאֲחָיו מִתְבִּיִּישִׁין בַּהוֹדְעוֹ
לָהֶם:

בַּוִּיתָן אֶת קִלּוֹ בְּבִכִּי וַיִּשְׁמְעוּ
מִצָּרִים וַיִּשְׁמַע בֵּית פַּרְעֹה:

וַיִּהְיֶה יָת קָלָה בְּבִכִּיתָא וַיִּשְׁמְעוּ מִצָּרִים
וַיִּשְׁמַע אִישׁ בֵּית פַּרְעֹה:

וַיִּשְׁמַע בֵּית פֶּרְעָה. בֵּיתוֹ שֶׁל פֶּרְעָה,

כְּלוֹמַר עֲבָדָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ, וְאִין זֶה לְשׁוֹן בֵּית

מִמֶּשׁ, אֲלֹא כְּמוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל, בֵּית יְהוּדָה,

מִישַׁנִּי"דָה בִּלְעִי"ז:

ג. וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֶחָיו אֲנִי

יוֹסֵף הָעֹזֵד אָבִי חַי וְלֹא יָכֵלוּ

אֶחָיו לַעֲנֹת אֹתוֹ כִּי נִבְחָלוּ

מִפָּנָיו:

וַאֲמַר יוֹסֵף לְאַחֲוָהִי אֲנִי יוֹסֵף הָעֵד

כֶּעַן אֲבֹא קָיָם וְלֹא יָכִילוּ אֲחוֹהִי

לְאַתְבֹּא יִתֶּה פֶתֶגָם אֲרִי אֲתַבְּהִילוּ מִן

קִדְמוֹהִי:

נְבַחְלוּ מִפְּנֵיו. מִפְּנֵי הַבוֹשָׁה:

דַּ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֶחָיו גִּשּׁוּ

נָא אֵלַי וַיִּגְּשׁוּ וַיֹּאמֶר אֲנִי

יוֹסֵף אֲחֵיכֶם אֲשֶׁר מְכַרְתֶּם

אֹתִי מִצְרַיִמָּה:

וַאֲמַר יוֹסֵף לְאַחוֹהִי קְרִיבוּ כֶּעַן לְוֹתִי

וְקָרִיבוּ וְאָמַר אֲנִי יוֹסֵף אֲחֹכָן דִּי
זַבְנָתוֹן יְתִי לְמִצְרַיִם:

גִּשּׁוּ נָא אֵלַי. רָאָה אוֹתָם נְסוּגִים לְאַחֹר,
אָמַר, עֲבֹשׂוּ אִחֵי נְכֻלָּמִים, קְרָא לָהֶם
בְּלִשׁוֹן רְכָה וְתַחֲנוּנִים וְהִרְאָה לָהֶם שֶׁהוּא
מֵהוּל:

ה' וְעָתָה אֵל תַּעֲצֹבוּ וְאֵל יַחַר
בְּעֵינֵיכֶם כִּי מִבְרָתָם אֲתִי
הִנֵּה כִּי לְמַחֲיָה שְׁלַחְנִי אֱלֹהִים

לפניכם:

וכֵּעֵן לֹא תִתְנַסֶּסוּן וְלֹא יִתְקַף בְּעֵינֵיכֶם

אֲרִי זִבְנֶתוֹן יָתִי הֲלֹכָא אֲרִי לְקִימָא

שְׁלַחְנִי יי קדמיכון:

למחיה. להיות לכם למחיה:

וְכִי זֶה שְׁנָתִים הָרַעַב בְּקֶרֶב

הָאָרֶץ וְעוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר

אֵין חֲרִישׁ וְקֹצִיר:

אֲרִי דָנָן תִּרְתִּין שְׁנִין כַּפְּנָא בְּגוֹ אֶרֶעָא

וְעוֹד חֲמִשׁ שָׁנִין דִּי לִית זְרוּעָא

וְחֲצָדָא:

כי זה שנתיים הרעב. עברו משני הרעב:

וַיִּשְׁלַחֲנִי אֱלֹהִים לְפָנֵיכֶם

לְשׁוֹם לָכֶם שְׂאֲרִית בְּאֶרֶץ

וְלַחֲחִיזֹת לָכֶם לְפָלִיטָה גְדֹלָה:

וַיִּשְׁלַחֲנִי יי קִדְמִיכּוֹן לְשׁוֹאָה לְכוֹן

שְׂאֲרָא בְּאֶרְעָא וְלִקְיָמָא לְכוֹן לְשִׁיזְבָּא

רַבָּא:

ח שלישי

ועתה לא

אתם שלחתם אתי הנה פי
האלהים וישמיני לאב לפרעה
ולאדון לכל ביתו ומשל בכל
ארץ מצרים:

וכען לא אתון שלחתון יתי הלכא
אלהן מן קדם יי ושוניני לאבא לפרעה

וְלָרַבּוֹן לְכָל אָנֶשׁ בֵּיתָהּ וְשִׁלִּיט בְּכָל

אֶרֶץ דְּמִצְרַיִם:

לֹאֵב. לַחֲבֵר וּלְפִטְרוֹן:

ט מִהָרֹו וְעַלֹו אֶל אָבִי

וְאֶמְרָתָם אֵלָיו כֹּה אָמַר בְּנִי

יוֹסֵף שְׁמֵנִי אֱלֹהִים לְאֲדוֹן לְכָל

מִצְרַיִם רָדָה אֵלַי אֵל תַּעֲמֹד:

אוֹחֹו וּסְקוֹ לֹות אָבֹא וְתִימָרוֹן לֵה כְּדָנֹן

אָמַר בָּרַךְ יוֹסֵף שְׁוִינִי יִי לָרַבּוֹן לְכָל

מִצָּרִים חֹת לוֹתִי לֹא תִתְּעָכֵב:

וְעָלוּ אֶל אָבִי. אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גְּבוּהָ מִכָּל

הָאֲרָצוֹת:

וַיֵּשְׁבֶתָּ בְּאֶרֶץ גִּשָּׁן וְהָיִיתָ

קָרוֹב אֵלַי אֶתָּה וּבְנֶיךָ וּבְנֵי

בְּנֶיךָ וְצִאֲנֶךָ וּבְקָרְךָ וְכָל אֲשֶׁר

לָּךְ:

וְתִתֵּב בְּאֶרְעָא דְּגִשָּׁן וְתֵּהִי קָרִיב לִי

אֶתָּה וּבְנֶיךָ וּבְנֵי בְנֶיךָ וְעַמְּךָ וְתוֹרְךָ וְכָל

דִּי לָךְ:

יֹא וְכָל־כְּלָתִי אֶתְךָ שָׁם כִּי עוֹד

חֲמִשָּׁה שָׁנִים רָעַב פֶּן תָּוֶרֶשׁ

אֶתָּה וּבֵיתְךָ וְכָל אֲשֶׁר לָךְ:

וְאֵזוֹן יְתָךְ תִּמָּן אֲרִי עוֹד חֲמִשָּׁה שָׁנִין

כִּפְנֵא דְלָמָּא תִּתְמַסְכֵּן אַתָּה וְאַנְשֵׁי בֵיתְךָ

וְכָל דִּי לָךְ:

פֶּן תוֹרֶשׁ. דְּלָמָּא תִּתְמַסְכֵּן, לְשׁוֹן מוֹרִישׁ

וּמַעֲשִׂיר:

יב וְהִנֵּה עֵינֵיכֶם רְאוּת וְעֵינֵי
אָחִי בְנֵי־מִין פִּי פִי הַמְדַּבֵּר
אֵלֵיכֶם:

וְהֵא עֵינֵיכֹן חֲזֹן וְעֵינֵי אָחִי בְנֵי־מִין
אֲרִי בְלִישְׁנֹכֹן אֲנִי מִמֶּלֶל עֲמֹכֹן:

והנה עיניכם רואות. בכבודי, ושאני
אחיכם, שאני מהול בכם. ועוד, כי פי
המדבר אליכם בלשון הקדש: ועיני אחי
בנימין. השזה את כולם יחד, לומר,
שכשם שאין לי שנאה על בנימין אחי,

שְׁהִרִי לֹא הִיָּה בַּמִּכִּירָתִי, כֹּךְ אֵין בְּלִבִּי
שְׁנֵאָה עֲלֵיכֶם:

יְיָ וְהִגַּדְתֶּם לְאָבִי אֶת כָּל
כְּבוֹדִי בְּמִצְרִים וְאֵת כָּל אֲשֶׁר
רְאִיתֶם וּמַהֲרֶתֶם וְהוֹרַדְתֶּם
אֶת אָבִי הֵנָּה:

וְתַחֲוֹן לְאָבִא יְיָ כָּל יְקָרִי בְּמִצְרִים וְיֵת
כָּל דֵּי חַיִּיתוֹן וְתוֹחוֹן וְתַחֲתוֹן יְיָ אָבִא
הֵכָא:

יִדְּוִיפֹל עַל צִוְאֵי בְּנֵי־מִן אֲחִיו

וַיִּבֶךְ וּבְנֵי־מִן בְּכָה עַל

צִוְאֵי:

וַנִּפֹּל עַל צִוְאֵי בְּנֵי־מִן אֲחוּהִי וּבְכָה

וּבְנֵי־מִן בְּכָה עַל צִוְאֵיהֶם:

וַיִּפֹּל עַל צִוְאֵי בְּנֵי־מִן אֲחִיו וַיִּבֶךְ. עַל

שְׁנֵי מִקְדָּשׁוֹת שְׁעֵתֵי־דִין לַהֲיִיזוֹת בַּחֲלָקוֹ שֶׁל

בְּנֵי־מִן וְסוּפֹן לַהֲחָרֵב: וּבְנֵי־מִן בְּכָה עַל

צִוְאֵי. עַל מִשְׁכַּן שִׁילָה שְׁעֵתִיד לַהֲיִיזוֹת

בַּחֲלָקוֹ שֶׁל יוֹסֵף וְסוּפֹן לַהֲחָרֵב:

טו וַיִּנָּשֶׁק לְכָל אָחִיו וַיִּבְכֶּה׃

עֲלֵהֶם וְאַחֲרֵי כֵן דִּבְרוּ אָחִיו

אֵתוֹ׃

וַיִּנָּשֶׁק לְכָל אֲחוֹתָי וּבָכָא עֲלֵיהֶן וּבָתַר

כֵּן מִלִּילֹו אֲחוֹתָי עִמָּה׃

וַיִּנָּשֶׁק. הוֹסִיף בְּנִשְׁקָה מִנִּשְׁק וְהוֹלֵךְ

דִּבְיִישׁ״ר בִּלְע״ז׃ וְאַחֲרֵי כֵן. מֵאַחַר

שֶׁרָאוּהוּ בֹכָה וּלְבֹו שָׁלֵם עִמָּהֶם׃ דִּבְרוּ

אֵתוֹ. שֶׁמֵּתַחֲלָה הָיוּ בּוֹשִׁים מִמֶּנּוּ׃

טז וְהָקֹל נִשְׁמָע בֵּית פַּרְעֹה

לֵאמֹר בָּאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיֵּיטֵב

בְּעֵינָי פַּרְעֹה וּבְעֵינָי עֲבָדָיו:

וְקָלָא אֲשַׁתְּמַע בֵּית פַּרְעֹה לְמִימַר עָלוּ

אֲחֵי יוֹסֵף וְשֹׁפֵר בְּעֵינָי פַּרְעֹה וּבְעֵינָי

עֲבָדָיו:

והקול נשמע בית פרעה. כמו בבית

פרעה, וזהו לשון בית ממש:

יז וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל יוֹסֵף אֱמֹר

אֶל אַחִיךָ זֹאת עָשׂוּ טַעֲנוּ אֶת
בְּעִירְכֶם וּלְכוּ בָּאוּ אֶרְצָה
כְּנָעַן:

וְאָמַר פַּרְעֹה לְיוֹסֵף אֲמַר לְאַחִיךָ דָּא
עִיבִידוּ טַעוּנוּ יֵת בְּעִירְכוֹן וְאֶזְלוּ
אוֹבִילוּ לְאַרְעָא דְכְנָעַן:

טענו את בעירכם. תבואה:

יח וְקָחוּ אֶת אֲבִיכֶם וְאֶת
בְּתִיכֶם וּבָאוּ אֵלַי וְאֶתְּנָה לָכֶם

אֶת טוֹב אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאָכְלוּ

אֶת חֶלֶב הָאָרֶץ:

וַדְּבָרוּ יְתֹאבֹכֹן וַיֵּת אֲנִשׁ בְּתִיכֹן

וְעוֹלוּ לְוֹתִי וְאַתֶּן לְכֹן יְתֹטוֹב אֶרְעָא

דְּמִצְרַיִם וְתִיכְלוֹן יְתֹטוֹבָא דְּאֶרְעָא:

אֶת טוֹב אֶרֶץ מִצְרַיִם. אֶרֶץ גּוֹשֶׁן, נִיבָא

וְאִינוּ יוֹדַע מָה נִיבָא, סוּפָה לַעֲשׂוֹתָהּ

כַּמְצוּלָה שְׂאִין בָּהּ דְּגִים: חֶלֶב הָאֶרֶץ. כֹּל

חֶלֶב לְשׁוֹן מִיטֵב הוּא:

רביעי

יט ואתה

צויתָה זאת עֲשֹׂה קִחוּ לָכֶם

מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עֲגֹלוֹת לְטַפְּכֶם

וְלַנְּשֵׁיכֶם וְנִשְׂאֲתֶם אֶת

אֲבֵיכֶם וּבְאֲתֶם:

וְאֵת מִפְקְדָא דָּא עִיבִידוּ סִיבוּ לְכוּן

מֵאֶרֶעא דְּמִצְרַיִם עֲגֹלוֹן לְטַפְּלֵיכוֹן

וְלִנְשִׁיכּוֹן וְתַטְלוֹן יְת אֲבוּכּוֹן וְתִיתוֹן:

וְאַתָּה צוֹיְתָהּ. מִפִּי לֹאמַר לָהֶם: זֹאת עֲשׂוּ.

כֹּךְ אָמַר לָהֶם שְׁבַרְשׁוֹתֵי הָיָא:

ב וְעֵינֵכֶם אֵל תַּחֲסֵם עַל כָּלֵיכֶם

כִּי טוֹב כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם לָכֶם

הוּא:

וְעֵינֵכֶם לֹא תַחֲסֵם עַל מְנִיכּוֹן אֲרֵי טַב

כָּל אֶרֶץ דְּמִצְרַיִם דְּלָכּוֹן הוּא:

כא וַיַּעֲשׂוּ כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן

לָהֶם יוֹסֵף עֲגָלוֹת עַל פִּי פַרְעֹה

וַיֵּתֶן לָהֶם צָדָה לְדָרֶךְ:

וַעֲבָדוּ כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְהִי לְהוֹן יוֹסֵף

עֲגָלָן עַל מִימַר פַּרְעֹה וַיְהִי לְהוֹן זָוָדִין

לְאַרְחָא:

כב לְכֹלָם נָתַן לְאִישׁ חֲלָפוֹת

שְׂמָלֹת וּלְבָנֵי־מֶן נָתַן שְׂלֹשׁ

מֵאוֹת כְּסֵף וְחֲמִשׁ חֲלָפוֹת

שְׂמָלֹת:

לְכַלְהוֹן יִהְיֶה לְגֹבֶר אֶצְטָלוֹן דְּלְבוּשֵׁין

וּלְבִנְיָמִן יִהְיֶה תִּלְתַּת מֵאָה סְלָעִין דְּכֶסֶף

וְחַמֵּשׁ אֶצְטָלוֹן דְּלְבוּשֵׁין:

כַּג וּלְאַבְיֹן שְׁלַח כְּזֹאת עֲשֶׂרָה

חֲמִירִים נְשָׂאִים מְטוֹב מְצָרִים

וְעֶשֶׂר אֶתְנַת נְשָׂאת בָּר וּלְחָם

וּמִזֶּן לְאַבְיֹן לְדָרְדֵּי:

וּלְאַבוּהִי שְׁלַח כְּדָא עֶסְרָא חֲמִירִין

טְעִינִין מְטוֹבָא דְּמְצָרִים וְעֶסֶר אֶתְנָן

טַעֲיִנָּן עֵיבוֹר וְלֶחֶם וְזֹדִין לְאַבוֹהֵי

לְאַרְחָא:

שִׁלַּח כְּזֹאת. כַּחֲשֹׁבוֹן הַזֶּה, וּמֵהוּ הַחֲשֹׁבוֹן,

עֲשֵׂרָה חֲמוּרִים וְגו'. מִטּוֹב מִצָּרִים. מִצִּינוּ

בַּגִּמְרָא שֶׁשִׁלַּח לוֹ יֵין יֶשֶׁן, שִׁדְעַת זִקְנִים

נוֹחָה הֵימָנוּ. וּמִדְרֵשׁ אַגְדָּה, גְּרִיסִין שֶׁל

פּוֹל: בַּר וְלֶחֶם. כְּתִרְגוּמוֹ: וּמִזֶּן. לִפְתָּן:

כִּד וַיִּשְׁלַח אֶת אֶחָיו וַיִּלְכוּ

וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם אֵל תִּרְגְּזוּ

בְּדָרְךָ:

וְשַׁלַּח יְתָ אֶחָוֶהֱי וְאַזְלוּ וְאָמַר לְהוֹן לָא

תְּתַנְצוֹן בְּאַרְחָא:

אֵל תְּרַגְזוּ בַדֶּרֶךְ. אֵל תַּתְּעַסְקוּ בַדְּבַר

הַלְכָה, שֶׁלֹא תְרַגְזוּ עֲלֵיכֶם הַדֶּרֶךְ. דְּבַר אַחֵר

אֵל תִּפְסִיעוּ פְּסִיעָה גְּסָה, וְהַכְנִסוּ בַחֲמָה

לְעִיר. לְפִי פִשּׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא יֵשׁ לֹזְמֵר,

לְפִי שֶׁהָיוּ נִכְלָמִים, הִיָּה דוֹאֵג שֶׁמֶא יִרְיֵבוּ

בַּדֶּרֶךְ עַל דְּבַר מַכִּירָתוֹ, לְהַתּוֹכַח זֶה עִם זֶה

וּלֹזְמֵר, עַל יֶדֶךְ נִמְכָּר, אֶתְּהָ סִפְרָת לִשּׁוֹן

הָרַע עֲלִיו, וְגִרְמַת לָנוּ לְשִׁנְאָתוֹ:

כֹּה וַיַּעַלּוּ מִמִּצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ

כְּנָעַן אֶל יַעֲקֹב אֲבִיהֶם:

וְסָלְיָקוּ מִמִּצְרַיִם וְאֵתוּ לְאֶרֶץ כְּנָעַן

לְוֹת יַעֲקֹב אֲבוֹהוֹן:

כּוֹ וַיִּגְדּוּ לוֹ לֵאמֹר עוֹד יוֹסֵף חַי

וְכִי הוּא מֵשֵׁל בְּכָל אֶרֶץ

מִצְרַיִם וַיָּפֹג לְבֹן כִּי לֹא

הָאֵמִין לָהֶם:

וַחֲוִיאוּ לָהּ לְמִימַר עַד כָּעַן יוֹסֵף קָיָם

וְאֵרִי הוּא שְׁלִיט בְּכָל אֶרֶץ דְּמִצְרַיִם
וְהוּ מַלְיָא פִּיגֵן עַל לְבָה אֵרִי לֹא
הֵימִין לְהוֹן:

זכי הוא מושל. ואשר הוא מושל: ויפג
לבו. נחלף לבו והלך מלהאמין, לא היה
לבו פונה אל הדברים, לשון מפיגין טעמן
בלשון משנה, וכמו מאין הפוגות, וריחו
לא נמר, מתרגמינן וריחיה לא פג:

כֹּז וַיִּדְבְּרוּ אֱלֹדִיו אֶת כָּל דְּבָרֵי
יוֹסֵף אֲשֶׁר דָּבַר אֱלֹהִים וַיֵּרָא

אֶת הַעֲגֹלֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף
לְשֵׂאת אֹתוֹ וְתַחֲי רֹחַ יַעֲקֹב
אֲבִיהֶם:

וּמִלִּילֹ עֲמָה יָת כָּל פְּתִגְמֵי יוֹסֵף דִּי
מִלִּיל עֲמָהוֹן וַחֲזָא יָת עֲגֻלָּתָא דְשָׁלַח
יוֹסֵף לְמַטֵּל יָתָהּ וְשִׁרְת רֹחַ נְבוּאָה עַל
יַעֲקֹב אֲבוּהוֹן:

את כל דברי יוסף. סימן מסר להם, במה
היה עוסק כשפירש ממנו, בפרשת עגלה

ערופה, זהו שנאמר וירא את העגלות
אשר שלח יוסף, ולא נאמר אשר שלח
פרעה: ותחי רוח יעקב. שרתה עליו
שכינה שפירשה ממנו:

חמישי כח
ויאמר

ישראל רב עוד יוסף בני חי
אלכה ואראנו בטרם אמות:
ואמר ישראל סגני לי חדוּא עד כֵּעַן

יוֹסֵף בְּרִי קַיִם אֲזִיל וְאַחֲזֶנָּה עַד לָא

אַמּוֹת:

רב עוד. רב לי עוד שמחה וחדוה, הואיל

ועוד יוסף בני חי:

בראשית פרק-מו

א וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וְכָל אֲשֶׁר לוֹ

וַיָּבֹא בְּאֶרֶץ שֹׁבַע וַיִּזְבַּח

זִבְחִים לֵאלֹהֵי אָבִיו יִצְחָק:

וַנִּטַּל יִשְׂרָאֵל וְכָל דֵּי לָהּ וְאֶתָּא לְבָאֵר

שֹׁבַע וַדְּבַח דְּבַחִין לֵאלֹהֵא דְאַבּוּהֵי

יִצְחָק:

**בֹּאֲרָה שֶׁבַע. כִּמוֹ לְבֹאֲר שֶׁבַע ה"א בְּסוּף
תִּיבָה, בַּמָּקוֹם לְמ"ד בַּתְּחִלָּתָהּ: לֹאֲלֹהִי
אֲבִיו יִצְחָק. חַיִּיב אָדָם בְּכַבּוֹד אֲבִיו יוֹתֵר
מִבְּכַבּוֹד זִקְנֹו לְפִיכָךְ תִּלְהָ בִּיצְחָק וְלֹא
בִּאֲבָרָהֶם:**

**ב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל
בְּמִרְאֵת הַלֵּילָה וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנְנִי:**

וַאֲמַר יי לְיִשְׂרָאֵל בְּחֲזוֹי דְּלִילִיא וַאֲמַר

יַעֲקֹב יַעֲקֹב וְאָמַר הָאֵל אֲנִי:

יַעֲקֹב יַעֲקֹב. לְשׁוֹן חֲבֵה:

וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי הָאֵל אֱלֹהֵי

אָבִיךָ אֵל תִּירָא מִרְדָּה

מִצְרִימָה כִּי לְגֹי גְדֹל

אֲשִׁימְךָ שָׁם:

וְאָמַר אֲנִי אֵל אֱלֹהֵי דָאָבוּךָ לֹא

תִּדְחַל מִלְּמִיחַת לְמִצְרַיִם אֲרִי לְעַם סְגִי

אֲשׁוּנְךָ תִּמָּן:

אֵל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרִימָה. לְפִי שֶׁהִיָּה

מִצֵּר עַל שְׁנִזְקָק לְצֹאת לַחֲוִצָה לְאֶרֶץ:

ד אֲנֹכִי אֶרֶד עִמָּךְ מִצְרִימָה

וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ גַּם עָלָה וַיּוֹסֶף

יִשְׁבֹּת יָדוֹ עַל עֵינָיֶךָ:

אֲנִי אֲחֹת עִמָּךְ לְמִצְרַיִם וְאֲנִי

אֲסַקְנֶךָ אֵף אֲסַקָּא וַיּוֹסֶף יִשְׁוִי יְדוּהִי

עַל עֵינָיֶךָ:

וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךָ. הִבְטִיחוּ לְהִיּוֹת נִקְבָּר בְּאֶרֶץ:

ה וַיָּקָם יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע
וַיֵּשְׂאוּ בָנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יַעֲקֹב
אֲבֵיהֶם וְאֶת טַפָּם וְאֶת נְשֵׁיהֶם
בַּעֲגֻלֹת אֲשֶׁר שָׁלַח פַּרְעֹה
לְשִׂאתָם אֹתָם׃

וַקָּם יַעֲקֹב מִבְּאֵר דְּשֶׁבַע וַנִּטְלוּ בָנֵי
יִשְׂרָאֵל יָת יַעֲקֹב אֲבוֹהֹן וְיָת טַפְלֵהֹן
וְיָת נְשֵׁיהֹן בַּעֲגֻלָּתָא דִּי שָׁלַח פַּרְעֹה
לְמַטֵּל יִתְּהּ׃

וַיִּקְחוּ אֶת מִקְנֵיהֶם וְאֶת
רֶכֶשׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ בְּאֶרֶץ
כְּנָעַן וַיָּבֵאוּ מִצְרַיִם יַעֲקֹב
וְכָל זֶרְעוֹ אִתּוֹ:

וַדְּבָרוּ יָת גִּיתֵיהוֹן וַיֵּת קִנְיָהוֹן דִּי קְנוּ
בְּאַרְעָא דְכְנַעַן וְאִתּוֹ לְמִצְרַיִם יַעֲקֹב
וְכָל בְּנוֹהֵי עִמָּה:

אשר רכשו בארץ כנען. אבל מה שרכש
בכדון ארם נתן הכל לעשו, בשביל חלקו

במערת המכפלה, אמר, נכסי חוצה לארץ
אינן כדאי לי, וזהו אשר בריתי לי, העמיד
לו צבורין של זהב ושל כסף כמין כרי,
ואמר לו טול את אלו:

וּבְנֵי וּבְנֵי בָנִיו אֹתוֹ בְּנֹתָיו
וּבְנוֹת בָּנָיו וְכָל זֶרְעוֹ הֵבִיא
אֹתוֹ מִצָּרִימָה:

בְּנוֹתָיו וּבְנֵי בְנוֹתָיו עִמָּה בְּנֹתָהּ וּבְנֹת
בְּנוֹתָיו וְכָל זֶרְעָהּ אֵתָהּ עִמָּה לְמִצְרַיִם:
ובנות בניו. סרה בת אשר ויכבד בת לוי:

ח וְאַלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

הַבָּאִים מִצְרֵימָה יַעֲקֹב וּבָנָיו

בְּכֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן:

וְאֵלֶּיךָ שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּעָלוּ

לְמִצְרַיִם יַעֲקֹב וּבָנוֹהִי בּוֹכָרָא דִּיעֲקֹב

רְאוּבֵן:

הַבָּאִים מִצְרֵימָה. עַל שֵׁם הַשְּׁעָה קוֹרָא

לָהֶם הַכְּתוּב בָּאִים, וְאֵין לְתִמּוּזָה עַל אֲשֶׁר

לֹא כָתַב אֲשֶׁר בָּאוּ:

ט וּבְנֵי רְאוּבֵן חֲנוּךְ וּפִלֹא

וְחֶצְרֹן וְכַרְמִי:

וּבְנֵי רְאוּבֵן חֲנוּךְ וּפִלֹא וְחֶצְרֹן וְכַרְמִי:

י וּבְנֵי שִׁמְעוֹן יִמְיָאל וַיִּמִּין

וְאַהֲד וַיָּכִין וְצַחַר וְשָׂאוּל בֶּן

הַכִּנְעָנִית:

וּבְנֵי שִׁמְעוֹן יִמְיָאל וַיִּמִּין וְאַהֲד וַיָּכִין

וְצַחַר וְשָׂאוּל בֶּן כִּנְעָנִיתָא:

בן הכנענית. בן דינה שנבעלה לכנעני.

כשהרגו את שכם, לא היתה דינה רוצה

לצאת עד שנשבע לה שמעון שישאנה:

יא ובני לוי גרשון קהת

ומררי:

ובני לוי גרשון קהת ומררי:

יב ובני יהודה ער ואונן ושלח

ופריץ וזרח וימת ער ואונן

בארץ כנען ויהיו בני פריץ

חצרן וחמול:

וּבְנֵי יְהוּדָה עַר וְאוֹנָן וְשִׁלָּה וּפְרִץ וְזָרַח

וּמִית עַר וְאוֹנָן בְּאַרְעָא דְכְנַעַן וְהוּוּ

בְּנֵי פְרִץ חֶצְרֹן וְחָמוּל:

יג וּבְנֵי יִשָּׁשְׁכָר תּוֹלַע וּפּוּה וְשִׁמְרוֹן

וְיֹב וְשִׁמְרוֹן:

וּבְנֵי יִשָּׁשְׁכָר תּוֹלַע וּפּוּה וְיֹב וְשִׁמְרוֹן:

יד וּבְנֵי זְבֻלֹן סֹרֵד וְאֵלֹן

וְיַחֲלָאֵל:

וּבְנֵי זְבֻלֹן סֹרֵד וְאֵלֹן וְיַחֲלָאֵל:

טו אֱלֹהִים בְּנֵי לֹאֵה אֲשֶׁר יִלְדָּה

לִיעֲקֹב בְּפֶדֶן אֶרֶם וְאֵת דִּינָה

בָּתוּ כָּל נַפְשׁ בְּנֵיו וּבָנוֹתָיו

שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ:

אֵלֶּיךָ בְּנֵי לֹאֵה דִילִידַת לִיעֲקֹב בְּפֶדֶן

אֶרֶם וְיֵת דִּינָה בְּרִיתָהּ כָּל נַפְשׁ בָּנוֹתֶיהָ

וּבָנֶיהָ תִּלְתִּין וְתִלָּת:

אלה בני לאה ואת דינה בתו. הזכרים

תלה בלאה והנקבות תלה ביעקב, ללמדך,

אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, איש
מזריע תחלה יולדת נקבה: שלשים
ושלש. ובפרטן אי אתה מוצא אלא ל"ב,
אלא זו יוכבד שנולדה בין החומות
בבניסתן לעיר, שנאמר אשר ילדה אותה
ללוי במצרים, לידתה במצרים ואין
הורתה במצרים:

טו וּבְנֵי גָד צִפְיוֹן וְחֲגִי שֹׁנִי
וְאַצְבּוֹן עָרֵי וְאַרְוֵדִי וְאַרְאֵלִי:
וּבְנֵי גָד צִפְיוֹן וְחֲגִי שֹׁנִי וְאַצְבּוֹן עָרֵי

וְאֶרֶוְדִי וְאַרְאֵלִי:

יז וּבְנֵי אֲשֶׁר יִמְנָה וַיֵּשְׁבוּ

וַיֵּשְׁבוּ וּבְרִיעָה וְשֶׁרַח אֲחֹתָם

וּבְנֵי בְרִיעָה חֶבֶר וּמִלְכִּיאֵל:

וּבְנֵי אֲשֶׁר יִמְנָה וַיֵּשְׁבוּ וַיֵּשְׁבוּ וּבְרִיעָה

וְשֶׁרַח אֲחֹתָהּ וּבְנֵי בְרִיעָה חֶבֶר

וּמִלְכִּיאֵל:

יח אֵלָּה בְנֵי זִלְפָּה אֲשֶׁר נָתַן

לָבֶן לְלֵאָה בָּתוֹ וְהִלְדָּה אֶת

אֵלֶּה לְיַעֲקֹב שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה נַפְשֵׁי:

אֵלֶּיךָ בְּנֵי זִלְפָּה דִּי יִהְיֶה לָּךְ לְלֵאָה

בְּרִיתָהּ וּלְיִדָּתָךְ אֵלֶּיךָ לְיַעֲקֹב שֵׁשׁ

עֶשְׂרֵי נַפְשֵׁי:

יֵשׁ בְּנֵי רָחֵל אִשְׁתִּי יַעֲקֹב יוֹסֵף

וּבְנֵימָן:

בְּנֵי רָחֵל אֵת יַעֲקֹב יוֹסֵף וּבְנֵימָן:

בְּנֵי רָחֵל אִשְׁתִּי יַעֲקֹב. וּבְכוֹלָן לֹא נֹאמַר

בְּהֵן אִשְׁתִּי, אֲלֹא שֶׁהִיטָה עֵיקָרוֹ שֶׁל בֵּית.

ב וַיִּזְלַד לְיוֹסֵף בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
אֲשֶׁר יָלְדָה לוֹ אִסְמֶת בַּת
פּוֹטִי פֶרַע כֹּהֵן אֶן אֶת מְנַשֶּׁה
וְאֶת אֶפְרַיִם:

וְאֶת־יְלִידוֹ לְיוֹסֵף בְּאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם
דִּילִידַת לֵה אִסְמֶת בַּת פּוֹטִי פֶרַע רַבָּא
דְּאוֹן יֵת מְנַשֶּׁה וְיֵת אֶפְרַיִם:

כא וּבְנֵי בְנֵי־מֶן בְּלַע וּבְכֹר
וְאֲשֶׁבֶל גֵּרָא וְנַעֲמָן אַחֵי

וְרֹאשׁ מִפִּים וְחִפִּים וְאַרְדִּי:

וּבְנֵי בְנֵימִן בָּלַע וּבָכָר וְאַשְׁבֵּל גָּרָא

וְנַעֲמָן אַחִי וְרֹאשׁ מִפִּים וְחִפִּים וְאַרְדִּי:

כב אֵלֶּה בְנֵי רַחֵל אֲשֶׁר יָלְדָה

לִיעֶקֶב כָּל נַפְשׁ אַרְבַּעַה עָשָׂר:

אֵלֶּין בְנֵי רַחֵל דְּאִתְיָלִידוּ לִיעֶקֶב כָּל

נַפְשָׁא אַרְבַּעַה עָשָׂר:

כג וּבְנֵי דָן חֲשִׁים:

וּבְנֵי דָן חֲשִׁים:

כד וּבְנֵי נִפְתָּלִי יַחְצֵאל וְגוֹנִי

וַיֵּצֵר וְשָׁלֵם:

וּבְנֵי נִפְתָּלִי יַחְצֵאל וְגוֹנִי וַיֵּצֵר וְשָׁלֵם:

כה אֵלֶּה בְנֵי בְלָחָה אֲשֶׁר נָתַן

לָבֶן לְרָחֵל בָּתוֹ וְהַלֵּד אֶת

אֵלֶּה לַיַּעֲקֹב כָּל נֶפֶשׁ שְׁבָעָה:

אֵלֶּין בְנֵי בְלָחָה דִּיהֵב לָבֶן לְרָחֵל

בְּרִיתָהּ וַיִּלֵּידַת יֵת אֵלֶּין לַיַּעֲקֹב כָּל

נַפְשָׁא שְׁבָעָא:

כּו כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לִיעֲקֹב

מִצְרֵימָה יֵצְאֵי יִרְכּוּ מְלֹכֵי

נָשִׁי בְנֵי יִעֲקֹב כָּל נֶפֶשׁ

שְׂנֵאִים וְנִשְׂאִים:

כָּל נֶפֶשׁ דְּעָלָא לִיעֲקֹב לְמִצְרַיִם

נִפְקֵי יִרְכֶּה בַּר מִנְּשֵׁי בְנֵי יִעֲקֹב כָּל

נֶפֶשׁתָּא שְׂתִין וְנִשְׂתִּית:

כל הנפש הבאה ליעקב. שיצאו מארץ

בנען לבא למצרים, ואין הבאה זו לשון

עבר, אלא לשון הווה, כמו בערב היא
באה, וכמו והנה רחל בתו באה עם הצאן,
לפיכך טעמו למטה באל"ף, לפי
שכשיצאו לבוא מארץ כנען, לא היו אלא
ששים ושש, והשני, כל הנפש לבית יעקב
הבאה מצרימה שבעים, הוא לשון עבר,
לפיכך טעמו למעלה בבי"ת, לפי
שמשבאו שם היו שבעים, שמצאו שם
יוסף ושני בניו, ונתוספה להם יוכבד בין
החומות. ולדברי האומר תאומות נולדו
עם השבטים, צריכים אנו לומר שמתו

לפני ירידתן למצרים, שהרי לא נמנו כאן.

מצאתי בויקרא רבה עשו שש נפשות היו

לו, והכתוב קורא אותן נפשות ביתו לשון

רבים, לפי שהיו עובדין לאלהות הרבה.

יעקב שבעים היו לו, והכתוב קורא אותן

נפש, לפי שהיו עובדים לאל אחד:

כז ובני יוסף אשר ילד לו

במצרים נפש שנים כל

הנפש לבית יעקב הבאה

מצרימה שבעים:

וּבְנֵי יוֹסֵף דִּי אֶתְיִלְיָדוֹ לָהּ בְּמִצְרַיִם

נִפְשָׁתָא תַּרִּין כָּל נִפְשָׁתָא לְבֵית יַעֲקֹב

דְּעָלוּ לְמִצְרַיִם שְׁבַעֲיִן:

כח טו טז ואת יהודה

שָׁלַח לְפָנָיו אֶל יוֹסֵף לְחֹרֶת

לְפָנָיו גְּשֶׁנָּה וַיֵּבֵאוּ אֶרְצָה

גְּשֶׁנָּה:

וַיֵּת יְהוּדָה שְׁלַח קְדָמוֹהִי לְוֹת יוֹסֵף

לְפָנָאָה קְדָמוֹהִי לְגֶשֶׁן וְאֶתוֹ לְאַרְעָא

דְּגֶשֶׁן:

לְהוֹרוֹת לְפָנָיו. כְּתִרְגוּמוֹ, לְפָנֹת לֹ מְקוֹם

וּלְהוֹרוֹת הֵיאֵךְ יִתְיִישֵׁב בָּהּ: לְפָנָיו. קוּדֵם

שִׁיגִיעַ לְשֵׁם. וּמִדְרַשׁ אֲגִידָה לְהוֹרוֹת לְפָנָיו,

לְתַקֵּן לֹ בֵּית תְּלִמּוּד שֶׁמֶשֶׁם תִּצָּא הוֹרָאָה:

כֹּט וַיֵּאמֹר יוֹסֵף מִרְפָּבֶתוֹ וַיַּעַל

לְקַרְאֵת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גְּשֻׁנָּה

וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צַוְאַרְיוֹ

וַיִּבֶךְ עַל צִוְּאָרָיו עוֹד:

וְטָקִים יוֹסֵף רְתֻכֹּהֵי וּסְלִיק לְקַדְמוֹת

יִשְׂרָאֵל אֲבוֹהֵי לְגֶשֶׁן וְאַתְגְּלִי לָהּ וּנְפִל

עַל צִוְּאֵרָה וּבְכָא עַל צִוְּאֵרָה עוֹד:

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף מִרְכַּבְתּוֹ. הוּא עֲצָמוֹ אִסֵּר אֶת

הַסּוֹסִים לְמִרְכַּבָּה, לְהִזְדַּרֵּז לְכַבּוֹד אֲבִיו:

וַיֵּרָא אֵלָיו. יוֹסֵף נִרְאָה אֶל אֲבִיו: וַיִּבֶךְ עַל

צִוְּאָרָיו עוֹד. לְשׁוֹן הַרְבוֹת בְּכִיָּה, וְכֵן כִּי

לֹא עָלַי אִישׁ יֹשֵׁם עוֹד, לְשׁוֹן רַבּוּי הוּא,

אֵינּוּ שֵׁם עָלָיו עֵיכוֹת נּוֹסְפוֹת עַל חֲטָאֵיו,

אֵף כֹּאֵן הִרְבֵּה זְהוּסִיף בְּבִכִּי יוֹתֵר עַל
הִרְגִּיל, אֲבָל יַעֲקֹב לֹא נִפְלָ עַל צוֹאֲרֵי יוֹסֵף
וְלֹא נִשְׁקוּ, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁהִיא קוֹרָא
אֶת שִׁמְעִי:

לֵּי וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֵל יוֹסֵף
אֲמוֹתָה הַפְּעֵם אַחֲרֵי רְאוֹתִי
אֶת פָּנֶיךָ כִּי עוֹדֶךָ חַי:

וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל לְיוֹסֵף אֱלֹהֵי אָנָּה מֵאִת
זְמַנָּה הִדָּא מִנַּחֵם אָנָּה בְּתֵר דְּחַזִּיתִי יְת
אֶפְיֶךָ אֲרִי עַד כְּעֵן אֶת קַיָּם:

אמותה הפעם. פשוטו כתרגומו.

ומדרשו, סבור הייתי למות שתי מיתות.

בעולם הזה ולעולם הבא, שנסתלקה

ממני שכינה, והייתי אומר שיתבעני

הקב"ה מיתתך, עכשיו שעודך חי, לא

אמות אלא פעם אחת:

לא ויאמר יוסף אל אחיו ואל

בית אביו אעלה ואגידה

לפרעה ואמרה אליו אחי

ובית אבי אשר בארץ כנען

בָּאוּ אֵלָיו:

וַאֲמַר יוֹסֵף לְאַחֻזָּה וּלְבִית אָבוֹהִי אֶסֶק

וְאֶחָיו לְפָרְעָה וַאֲמַר לָהּ אֲחִי וּבֵית

אָבִא דִּי בְּאַרְעָא דְכַנְעַן עֵלּוּ לְוֹתִי:

וַאֲמַרְהָ אֵלָיו אֲחִי וְגו'. וְעוֹד אוֹמֵר לוֹ

וְהָאֲנָשִׁים רוּעֵי צֶאן וְגו':

לִב וְהָאֲנָשִׁים רוּעֵי צֶאן כִּי

אֲנָשִׁי מִקְנֶה הֵיוּ וְצֹאֲנָם

וּבִקְרָם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם הֵבִיאוּ:

וַגְּבִרְיָא רָעִי עָנָא אַרִי גְבִרִי מָרִי גִיתִי

הוּוּ וְעָנְהוּן וְתוֹרְהוּן וְכָל דִּי לְהוּן

אַתִּיתִּיא:

לֹג וְהִיָּה כִּי יִקְרָא לָכֶם פַּרְעֹה

וְאָמַר מַה מַּעֲשִׂיכֶם:

וַיְהִי אַרִי יִקְרִי לְכוּן פַּרְעֹה וַיִּימַר מַה

עוֹבְדֵיכוּן:

לֹד וְאָמַרְתֶּם אֲנָשֵׁי מִקְנֶה הָיוּ

עֲבָדֵיהֶּ מִנְּעוֹרֵינוּ וְעַד עַתָּה גַם

אֲנַחְנוּ גַם אֲבֹתֵינוּ בַּעֲבוּר

תֵּשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גִּשָּׁן כִּי תוֹעֲבַת

מִצָּרִים כָּל רְעָה צֹאן:

וְתִמְרוֹן גִּבְרִי מָרִי גִיתִי הוּוּ עֲבָדֶיךָ

מֵעוֹלָמָנָה וְעַד כְּעַן אֶף אֲנַחְנָה אֶף

אֲבֹהֵתָנָה בְּדִיל דִּי תִיתְבוֹן בְּאֶרְעָה

דְּגִשָּׁן אֲרִי מִרְחֻקִּין מִצָּרָאִי כָּל רְעֵי

עָנָה:

בעבור תשבו בארץ גשן. והיא צריכה

לָכֶם, שֶׁהִיא אֶרֶץ מִרְעָה, וּכְשֶׁתֹּאמְרוּ לָךְ
שֶׁאֵין אַתָּם בְּקִי־אֵין בַּמִּלָּכָה אַחֲרַת,
יִרְחִיקְכֶם מֵעַלְיוֹ וַיּוֹשִׁיבְכֶם שָׁם: כִּי
תִוְעֵבֶת מִצָּרִים כָּל רְעָה צֹאן. לְפִי שֶׁהֵם
לֶחֶם אֱלֹהֹת:

בראשית פרק-מז

א וַיָּבֹא יוֹסֵף וַיֵּגֶד לְפָרְעָה
וַיֹּאמֶר אָבִי וְאֲחִי וְצִאֲנָם
וּבְקָרָם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם בָּאוּ
מֵאֶרֶץ כְּנָעַן וְהֵנָּה בְּאֶרֶץ גִּשְׁן:

וְאַתָּא יוֹסֵף וְחָי לְפָרְעָה וְאָמַר אָבִא

וְאָחִי וְעִנְהוֹן וְתוֹרְהוֹן וְכָל דֵּי לְהוֹן אֶתּוּ

מֵאֲרַעָא דְכַנְעַן וְהָא אֲנֹן בְּאֲרַעָא

דְּגִשֵּׁן:

ב וּמִקְצֵה אָחִיו לָקַח חֲמִשָּׁה

אֲנָשִׁים וַיַּצְגֵּם לִפְנֵי פַרְעֹה:

וּמִקְצֵת מִן אֲחוֹהִי דְבַר חֲמִשָּׁה גְּבֻרִין

וְאֶקִּימְנוּן קָדָם פַּרְעֹה:

וּמִקְצֵה אֲחִיו. מִן הַפְּחוּתִים שְׁבָהֶם

לגבורה, שאין נראים גבורים, שאם יראה
אותם גבורים, יעשה אותם אנשי
מלחמתו. ואלה הם, ראובן, שמעון, לוי,
יששכר, ובנימין, אותן שלא ככל משה
שמותם כשברכן, אבל שמות הגבורים
ככל. וזאת ליהודה שמע ה' קול יהודה,
ולגד אמר ברוך מרחיב גד, ולנפתלי אמר
נפתלי, ולדן אמר דן, וכן לזבולון, וכן
לאשר. זהו לשון בראשית רבה שהיא
אגדת ארץ ישראל, אבל בגמרא בבלי
שלנו מצינו, שאותן שככל משה שמותן

הם החלשים, ואותן הביא לפני פרעה,
ויהודה שהוכפל שמו, לא הוכפל משום
חלשות, אלא טעם יש בדבר, כדאיתא
בבא קמא. ובברייתא דספרי שנינו בוזאת
הברכה כמו בגמרא שלנו:

ג וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל אֶחָיו מֶה
מַעֲשֵׂיכֶם וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה
רַעַה צֵאן עֲבָדֶיךָ גַּם אֲנַחְנוּ
גַּם אֲבוֹתֵינוּ:

וַאֲמַר פַּרְעֹה לְאַחֵוְהִי מָה עוֹבְדֵיכֶם

וַאֲמָרוּ לְפָרְעָה רְעִי עֲנָא עֲבָדֶיךָ אֶף

אֲנַחְנָא אֶף אֲבֵהֶתְנָא:

ד וַיֹּאמְרוּ אֵל פַּרְעֹה לְגֹרֹר

בְּאֶרֶץ בָּאֲנֹכִי כִי אֵין מִרְעָה

לְצֹאֲן אֲשֶׁר לְעֲבָדֶיךָ כִּי כֶבֶד

הָרַעַב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְעַתָּה

יָשֻׁבוּ נָא עֲבָדֶיךָ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן:

וַאֲמָרוּ לוֹת פַּרְעֹה לְאַתּוֹתָבָא בְּאֶרְעָא

אֲתִינָא אֲרִי לִית רְעִיא לְעֲנָא דִּי

לְעַבְדֶּיךָ אֲרִי תִקְיָה כַּפְנָא בְּאַרְעָא

דְּכִנְעֵן וְכִעֵן יִתְבוֹן כְּעֵן עַבְדֶּיךָ בְּאַרְעָא

דְּגִשֵּׁן:

הַיֹּאמֵר פִּרְעָה אֶל יוֹסֵף לֵאמֹר

אָבִיךָ וְאֶחֱיךָ בָּאוּ אֵלַיךָ:

וְאֵמַר פִּרְעָה לְיוֹסֵף לְמִימָר אֲבוֹךָ

וְאֶחֱיךָ אֶתוֹ לְוֹתָךְ:

וְאַרְיָן מִצִּרִּים לְפָנֶיךָ הוּא

בְּמִיטָב הָאָרֶץ הוֹשִׁיב אֶת

אֲבִיךָ וְאֵת אֲחִיךָ יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ

גִּשְׁן וְאִם יִדְעָתָּ וְיֵשׁ בָּם אֲנָשִׁי

חֵיל וְשִׁמְתָם שָׂרֵי מִקְנֶה עַל

אֲשֶׁר לִי:

אֶרֶץ דְּמֹצַרִים קִדְמָךְ הִיא בְּדֹשְׁפִיר

בְּאֶרֶץ אוֹתִיב יְתֵ אֲבוֹךְ וְיֵת אֲחִיךָ

יִתְבוֹן בְּאֶרֶץ דְּגִשְׁן וְאִם יִדְעָתָּ וְאִית

בְּהוֹן גְּבָרִין דְּחִילָא וְתַמְנָנוֹן רַבָּנִי גִיתִי

עַל דֵּי לִי:

אנשי חיל. בקיאים באומנות לרעות צאן:

על אשר לי. על צאן שלי:

וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת יַעֲקֹב אָבִיו

וַיַּעֲמֵדָהוּ לְפָנָיו פֶּרֶעָה וַיְבָרֶךְ

יַעֲקֹב אֶת פֶּרֶעָה:

וְאֵתִי יוֹסֵף יְתַּיַּעֲקֹב אֲבוֹהִי וְאֶקִּמְנָה

קָדָם פֶּרֶעָה וּבְרִיךְ יַעֲקֹב יְתַּפֶּרֶעָה:

ויברך יעקב. היא שאילת שלום, בדרך

כל הנראים לפני המלכים לפרקים

שְׁלוֹדִי"ר בלע"ז:

ה וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל יַעֲקֹב כִּמָּה

יָמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ:

וַאֲמַר פַּרְעֹה לְיַעֲקֹב כִּמָּה יוֹמֵי שְׁנֵי

חַיֶּיךָ:

ט וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל פַּרְעֹה יָמֵי

שְׁנֵי מִגֹּדְרֵי שְׂלֵשִׁים וּמֵאָה

שָׁנָה מֵעַט וְרַעִים הָיוּ יָמֵי שְׁנֵי

חַיֵּי וְלֹא הִשְׁיגוּ אֶת יָמֵי שְׁנֵי

חַיִּי אֲבֹתַי בְּיָמַי מִגּוּרֵיהֶם:

וְאָמַר יַעֲקֹב לְפָרְעָה יוֹמֵי שְׁנַי תּוֹתְבוֹתַי

מֵאָה וּתְלָתִין שָׁנִין זְעִירִין וּבִישִׁין הֵווּ

יוֹמֵי שְׁנַי חַיִּי וְלֹא אֲדַבֵּיקוּ יָת יוֹמֵי

שְׁנַי חַיִּי אֲבֹתַי בְּיוֹמֵי תּוֹתְבוֹתֵהוּן:

שְׁנַי מִגּוּרֵי. יָמֵי גְרוּתִי, כָּל יָמֵי הַיִּיתִי גֵר

בָּאָרֶץ, וְלֹא הִשְׁיָגוּ בְטוֹבָה:

וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פָּרְעָה וַיֵּצֵא

מִלִּפְנֵי פָרְעָה:

וַיְבָרֵךְ יַעֲקֹב יֵת פְּרִיעָה וַנִּפְק מִן קָדָם

פְּרִיעָה:

**ויברך יעקב. בדרך כל הנפטרים מלפני
שרים, מברכים אותם ונוטלים רשות. ומה
ברכה ברכו, שיעלה נילום לרגליו, לפי
שאינן ארץ מצרים שותה מי גשמים, אלא
נילום עולה ומשקה, ומברכתו של יעקב
ואילך, היה פרעה בא אל נילום, והוא
עולה לקראתו ומשקה את הארץ:**

וַיָּשָׁב שְׁבִיעִי י"א

יוֹסֵף אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו

וַיֵּתֶן לָהֶם אֶחְזָה בְּאֶרֶץ

מִצְרַיִם בְּמִיטַב הָאֶרֶץ בְּאֶרֶץ

רַעְמֶסֶם כְּאִשֶּׁר צִוָּה פֶּרְעָה׃

וְאוֹתֵיב יוֹסֵף יֵת אֲבוֹהֵי וֵית אֲחוֹהֵי

וַיֵּהָב לָהוֹן אֲחֻסָּנָא בְּאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם

בְּדֹשִׁים בְּאֶרְצָא בְּאֶרְצָא דְרַעְמִים

כִּמָּא דִּי פִקִּיד פִּרְעָה:

רַעְמִים. מֵאֶרֶץ גּוֹשֵׁן הִיא:

יִבְרָכְךָ לְכָל יוֹסֵף אֶת אָבִיו וְאֶת

אֶחָיו וְאֶת כָּל בֵּית אָבִיו לֶחֶם

לְפִי הַטָּה:

וְזֶן יוֹסֵף יֵת אֲבוֹהֵי וֵית אֲחוֹהֵי וֵית כָּל

בֵּית אֲבוֹהֵי לֶחֶמָא לְפִנֵּי טַפָּלָא:

לְפִי הַטָּה. לְפִי הַצֵּרִיךְ לְכָל בְּנֵי בֵיתָם:

יג וְלֶחֶם אֵין בְּכָל הָאָרֶץ כִּי

כָּבֵד הָרָעָב מְאֹד וַתֵּלֶה אֶרֶץ

מִצֵּרִים וְאֶרֶץ כְּנַעַן מִפְּנֵי

הָרָעָב:

וְלַחֲמָא לִית בְּכָל אֶרֶץ אֲרִי תִקְיָה

כַּפְּנָא לַחֲדָא וְאַשְׁתִּלְהִי עַמָּא דְאֶרֶץ

דְּמִצֵּרִים וְעַמָּא דְאֶרֶץ דְּכְנַעַן מִן

קָדָם כַּפְּנָא:

וּלְחֶם אֵין בְּכָל הָאָרֶץ. חוּזַר לַעֲנִין

הראשון, לתחלת שני הרעב: ותלה. כמו
ותלאה, לשון עיפות בתרגומו, ודומה לו
במתלהלה היורה זקים:

יד וילקט יוסף את כל הכסף
הנמצא בארץ מצרים ובארץ
כנען בשבר אשר הם שברים
ויבא יוסף את הכסף ביתה
פרעה:

ולקט יוסף ית כל כסף דאשתכח

בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם וּבְאַרְעָא דְּכְנַעַן

בְּעֵיבוּרָא דִּי אֲנוּן זְבִינִין וְאַיְתִי יוֹסֵף יִת

כֶּסֶפָּא לְבֵית פְּרַעֲה:

בשבר אשר הם שוברים. נותנין לו את

הכסף:

טו וַיִּתְּנוּ הַכֶּסֶף מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

וּמֵאֶרֶץ כְּנַעַן וַיָּבֹאוּ כָּל

מִצְרַיִם אֶל יוֹסֵף לֵאמֹר הִבָּח

לָנוּ לֶחֶם וְלִמָּחָה נִמְוֹת נִגְדָּךְ כִּי

אָפּם כּסָּף:

וְשָׁלִים כֶּסֶף מֵאֶרֶץ דְּמֹצְרִים

וּמֵאֶרֶץ דְּכַנְעַן וְאֵתוּ כָּל מֹצְרֵי לֹות

יוֹסֵף לְמִימַר הֵב לָנָא לַחֲמָא וּלְמָה

נְמוּת לְקַבֵּלְךָ אֲרֵי שְׁלִים כֶּסֶף:

אָפּם. כּתּרְגוּמוֹ שְׁלִים:

טוּ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף הָבוּ מִקְנֵיכֶם

וְאֶתְנָה לָכֶם בְּמִקְנֵיכֶם אִם

אָפּם כּסָּף:

וַאֲמַר יוֹסֵף הָבוּ גִּיתֵיכֹן וְאֶתֶן לָכֹן

בְּגִיתֵיכֹן אִם שְׁלִים כֶּסֶפָּא:

וַיָּבִיאוּ אֶת מִקְנֵיהֶם אֶל יוֹסֵף

וַיֵּתֶן לָהֶם יוֹסֵף לֶחֶם בַּסּוּסִים

וּבַמִּקְנֵה הַצֹּאן וּבַמִּקְנֵה הַבָּקָר

וּבַחֲמֹרִים וַיִּנְהֵלם בַּלֶּחֶם בְּכָל

מִקְנֵיהֶם בַּשָּׁנָה הַהוּא:

וַאֲתִיּוֹ יָת גִּיתֵיהוֹן לֹות יוֹסֵף וַיֵּהב

לַהוֹן יוֹסֵף לַחֲמָא בַּסּוּסוֹתָא וּבְגִיתֵי

עָנָא וּבִגִּיתִי תוֹרִין וּבַחֲמִירִין וְזַנֵּנוּן

בְּלַחֲמָא בְּכָל גִּיתֵיהוֹן בְּשֶׁתָּא הֵיא:

וַיִּנְהַלֵּם. כִּמוֹ וַיִּנְהַגֵּם, וְדוּמָה לֹא אֵין מִנְהַל

לָהּ, עַל מִי מְנוּחֹת יִנְהַלְנִי:

יְיָ וְהַתָּם הַשָּׁנָה הַחֹזָא וַיָּבֵאוּ

אֵלָיו בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית וַיֹּאמְרוּ

לֹא לֹא נִבְחַד מֵאֲדָנִי כִּי אִם

תָּם הַכֶּסֶף וּמִקְנֵה הַבְּהֵמָה אֵל

אֲדָנִי לֹא נִשְׁאַר לְפָנֵי אֲדָנִי

בְּלֹתִי אִם גְּוִיתָנוּ וְאֶדְמַתָּנוּ:

וְשְׁלִימַת שְׁתָּא הִיא וְאֶתוּ לֹתָהּ

בְּשְׁתָּא תְּנִיתָא וְאֶמְרוּ לָהּ לֹא נִכְסִי מִן

רְבוּנִי אֱלֹהֵינָּ שְׁלִים כִּסְפָּא וְגִיתִי

בְּעִירָא לֹת רְבוּנִי לֹא אֶשְׁתָּאֵר קָדָם

רְבוּנִי אֱלֹהֵינָּ גְוִיתָנָא וְאֶרְעָנָא:

בשנה השנית. שנית לשני הרעב: כי אם

תם הכסף וגו'. כי אשר תם הכסף

והמקנה, ובא הכל אל יד אדוני: בלתי אם

גויתנו. כמו אם לא גויתנו.

יֵט לָמָּה נָמוֹת לְעֵינֶיךָ גַּם

אֲנַחְנוּ גַּם אֲדַמְתָּנוּ קִנְיָה אֶת־נוֹ

וְאֵת אֲדַמְתָּנוּ בַּלְחָם וְנַחֲיָה

אֲנַחְנוּ וְאֲדַמְתָּנוּ עֲבָדִים

לְפָרֶעָה וְתָן זֶרַע וְנַחֲיָה וְלֹא

נָמוֹת וְהֵאֲדַמָּה לֹא תִשָּׁם׃

לָמָּה נָמוֹת לְעֵינֶיךָ אֶף אֲנַחְנָא אֶף

אֶרְעֵתְנָא קִנִּי יִתְנָא וְיֵת אֶרְעֵתְנָא

בַּלְחָמָא וְנַחֲיָה אֲנַחְנָא וְאֶרְעֵתְנָא עֲבָדִין

לְפַרְעֹה וְהֵב בַּר זֶרַעַּא וְנִיחִי וְלֹא נִמּוּת

וְאַרְעֹא לֹא תְבוּר:

וּתֵן זֶרַע. לְזֵרוּעַ הָאֲדָמָה, וְאַף עַל פִּי

שֶׁאָמַר יוֹסֵף וְעוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין

חֲרִישׁ וְקִצִּיר, מִכִּיּוֹן שֶׁבָּא יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם,

בָּאָה בִּרְכָה לְרַגְלָיו, וְהִתְחִילוּ לְזֵרוּעַ וּכְלָה

הָרַעַב, וְכֵן שְׁנִינּוּ בְּתוֹסַפְתָּא דְּסוּטָה: לֹא

תִּשָּׁם. לֹא תִהְיֶה שְׁמָמָה, לֹא תְבוּר, לְשׁוֹן

שְׂדֵה בּוֹר, שֶׁאֵינוּ חֲרוּשׁ:

כ וַיִּקֶּן יוֹסֵף אֶת כָּל אֲדָמָת

מִצָּרִים לַפְּרֵעָה כִּי מִכָּרוּ

מִצָּרִים אִישׁ שָׂדֵהוּ כִּי חֲזַק

עָלֵהֶם הֲרַעֲב וַתְּהִי הָאָרֶץ

לַפְּרֵעָה:

וַיִּקְנֶא יוֹסֵף יֵת כָּל אֲרֶעָא דְּמִצְרַיִם

לַפְּרֵעָה אֲרִי זַבִּינוּ מִצְרַיִם גִּבֹּר חֲקִלָּה

אֲרִי תִקִּיף עֲלֵיהוֹן כִּפְנֶא וַהֲוֹת אֲרֶעָא

לַפְּרֵעָה:

וַתְּהִי הָאָרֶץ לַפְּרֵעָה. קְנוּיָה לֹו:

כא וְאֵת הָעָם הָעֵבְרִי אֹתוֹ

לְעָרִים מְקֻצָּה גְבוּל מִצְרַיִם

וְעַד קְצָחוֹ:

וְיֵת עַמָּא אֲעֵבֵר יְתֶהּ מִקְרִי לְקְרִי

מִסִּיפֵי תַּחֲוֹם מִצְרַיִם וְעַד סוּפָה:

וְאֵת הָעָם הָעֵבְרִי יוֹסֶה, מַעִיר לְעִיר,

לְזִכְרוֹן שְׂאִין לָהֶם עוֹד חֶלֶק בָּאָרֶץ,

וְהוֹשִׁיב שָׁל עִיר זוֹ בַּחֲבֵרְתָּהּ. וְלֹא הוֹצֵרֶךְ

הַכְּתוּב לְכַתּוּב זֹאת, אֲלֵא לְהוֹדִיעַךְ שֶׁבַחֲו

שָׁל יוֹסֶה, שְׁנַתְכוּיִן לְהַסִּיר חֶרֶפָה מֵעַל

אֲחִיו, שֶׁלֹּא יִהְיוּ קוֹרִין אוֹתָם גּוֹלִים:
מִקְצָה גְבוּל מִצְרַיִם וְגו'. כֵּן עָשָׂה לְכָל
הָעָרִים אֲשֶׁר בַּמְּלָכוֹת מִצְרַיִם, מִקְצָה
גְבוּלָהּ וְעַד קֶצֶה גְבוּלָהּ:

כַּב־רַק אֲדַמַּת הַכְּהֲנִים לֹא קָנָה
כִּי חֹק לַכְּהֲנִים מֵאֵת פַּרְעֹה
וְאָכְלוּ אֶת חֲקָם אֲשֶׁר נָתַן
לָהֶם פַּרְעֹה עַל כֵּן לֹא מָכְרוּ
אֶת אֲדַמָּתָם:

לְחֹד אֶרְעָא דְכַמְרִיא לָא זְבִין אַרִי

חֲלָקָא לְכַמְרִיא מְלוֹת פְּרַעָה וְאַכְלִין

יֵת חֲלָקְהוֹן דִּי יֵהֵב לְהוֹן פְּרַעָה עַל כּוֹן

לָא זְבִינוּ יֵת אֶרְעָהוֹן:

הַכְּהֻנִּים. הַכּוֹמְרִים, כָּל לְשׁוֹן כַּהֵן, מִשְׁרַת

לְאַלְהוֹת הוּא, חוּץ מֵאוֹתָן שֶׁהֵם לְשׁוֹן

גְּדוֹלָה, כְּמוֹ כַּהֵן מִדִּין, כַּהֵן אוֹן: חוֹק

לְכַהֲנִים. חֵק, כֵּךְ וְכֵךְ לֶחֶם לַיּוֹם:

כֹּג וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל הָעָם הֵן

קִנִּיתִי אֶתְכֶם הַיּוֹם וְאֶת

אֲדַמְתְּכֶם לְפָרְעָה הֲאֵל לָכֶם

זֶרַע וְזִרְעֹתָם אֵת הָאֲדָמָה:

וְאָמַר יוֹסֵף לְעֶמָּא הֵא זַבְנִית יִתְכּוֹן

יוֹמָא דִּין וְיֵת אֲרַעְכּוֹן לְפָרְעָה הֲאֵל לָכֶם

בְּרִי זֶרַע וְתִזְרְעוֹן יֵת אֲרַעָא:

הֵא. כְּמוֹ הֵנָּה, כְּמוֹ זֶגֶם אֲנִי הֵא דְרַכְךָ

בְּרֹאשׁ נִתְתִּי:

כִּד וְהָיָה בְּתִבּוּאָת וְנִתְתִּי

חֲמִישִׁית לְפָרְעָה וְאַרְבַּע הַיָּדוֹת

יְהִיָּה לָכֶם לְזֶרַע הַשָּׂדֶה

וְלֹאֲכֹלְכֶם וְלֹאֲשֹׁר בְּבִתֵּיכֶם

וְלֹאֲכֹל לְטַפְּכֶם:

וַיְהִי בְּאֶעֱזָלִי עַל־לֶתֶא וְתַתָּנוֹן חֵד מִן

חֲמִשָּׁא לְפַרְעָה וְאַרְבַּע חֲלָקִין יְהִי

לְכוֹן לְבַר זֶרַע חֲקָלָא וְלִמִּיכָלְכוֹן

וְלֹאֲנֶשׁ בְּתִיכוֹן וְלִמִּיכָל לְטַפְּלָכוֹן:

לְזֶרַע הַשָּׂדֶה. שְׁבֹכֶל שְׁנָה: וְלֹאֲשֹׁר

בְּבִתֵּיכֶם. וְלֹאֲכוֹל הַעֲבָדִים וְהַשְּׁפָחוֹת

אשר בבתיכם: טפכם. בנים קטנים:

כה **מפטיר** ויאמרו:

החיתנו נמצא חן בעיני אדני

והיינו עבדים לפרעה:

ואמרו קימתנא נשכח רחמין בעיני

רבוני ונהי עבדין לפרעה:

נמצא חן. לעשות לנו זאת כמו שאמרת:

והיינו עבדים לפרעה. להעלות לו המס

הִזָּה בְּכֹל שָׁנָה, לַחֹק שְׁלֹא יַעֲבֹר:

כּוּ וַיֵּשֶׁם אֶתָּה יוֹסֵף לְחֹק עַד

הַיּוֹם הַזֶּה עַל אֲדַמַּת מִצְרַיִם

לְפָרֶעָה לְחֹמֶשׁ רַק אֲדַמַּת

הַכֹּהֲנִים לְבָדָם לֹא הִיתָה

לְפָרֶעָה:

וְשׁוּי יִתֶּה יוֹסֵף לְגִזְרָא עַד יוֹמָא הַדִּין

עַל אֶרֶץ דְּמִצְרַיִם דִּיהוֹן יְהֻבִּין חַד מִן

חֲמִשָּׁא לְפָרֶעָה לְחוּד אֶרֶץ דְּכַמְרִיא

בְּלַחֲוִיהוֹן לֹא הָיוֹת לְפָרְעָה:

כִּזְוִישׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם

בְּאֶרֶץ גִּשֹׁן וַיֵּאֱחָזוּ בָהּ וַיִּפְּרוּ

וַיִּרְבוּ מְאֹד:

וַיִּתִּיב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם

בְּאֶרֶץ דְּגִשֹׁן וַאֲחֲסִינוּ בָהּ וַנִּפְּיֶשׁוּ

וַסְּגִיאוּ לַחֲדָא:

וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְהֵיכֵן בְּאֶרֶץ

גִּשֹׁן, שֶׁהִיא מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיֵּאֱחָזוּ בָהּ.

פרשת ויגש – מפטיר – דף תקמב

לשון אחיזה: חסלת פרשת ויגש: